

184. τὰς τε τῶν Μασσαλιωτῶν ἔχει πόλεις, Ταυροέντιον, καὶ Ὀλβίαν, καὶ Ἀντίπολιν, καὶ Νίκαιαν, καὶ τὸ ναύσταθμον τὸ Καίσαρος τοῦ Σεβαστοῦ, ὃ καλοῦσι Φόρον Ἰούλιον. Ἰδρυται δὲ τοῦτο μεταξὺ τῆς Ὀλβίας καὶ τῆς Ἀντιπόλεως, διέχον Μασσαλίας εἰς ἑξακοσίους σταδίους. Ὁ δὲ Ὀσσαρος μέσος ἐστὶ τῆς Ἀντιπόλεως καὶ Νικαίας, τῆς μὲν ὅσον εἴκοσι, τῆς δὲ ὅσον ἑξήκοντα σταδίου· διέχων ὡσθ' ἡ Νίκαια τῆς Ἰταλίας γίνεται κατὰ τὸν νῦν ἀποδεδειγμένον ὄρον, καίπερ οὔσα Μασσαλιωτῶν ἐπετείχισαν γὰρ τὰ κτίσματα ταῦτα τοῖς ὑπερκειμένοις βαρβάροις οἱ Μασσαλιῶται, τὴν γε θαλάτταν ἔχειν ἐλευθέραν βουλόμενοι, τῆς χώρας ὑπ' ἐκείνων κρατουμένης ὀρεινὴ γάρ ἐστι καὶ ἐρυμνὴ, πρὸς μὲν τῇ Μασσαλίᾳ πλάτος τι μέτριον καταλείπουσα τῶν ἐπιπέδων χωρίων· προϊόντι δὲ ἐπὶ τὴν ἕω παντάπασιν ἀποθλίβουσα πρὸς τὴν θαλάτταν, καὶ μόλις ἕωσα πορεύσιμον αὐτὴν τὴν ὁδόν. Κατέχουσι δὲ τὰ μὲν πρῶτα Σάλυες· τὰ δὲ τελευταῖα πρὸς τὴν Ἰταλίαν συνάπτοντες Λίγυες· περὶ ὧν λεχθήσεται μετὰ ταῦτα. Νυνὶ δὲ τοσοῦτον προσθετέον, ὅτι, τῆς μὲν Ἀντιπόλεως ἐν τοῖς τῆς Ναρβωνίτιδος μέρεσι κειμένης, τῆς δὲ Νικαίας ἐν τοῖς τῆς Ἰταλίας, ἡ μὲν Νίκαια ὑπὸ τοῖς Μασσαλιώταις μένει, καὶ τῆς Ἐπαρχίας ἐστίν· ἡ δ' Ἀντίπολις τῶν Ἰταλιωτίδων ἐξετάζεται, κριθεῖσα πρὸς τοὺς Μασσαλιώτας, καὶ ἐλευθερωθεῖσα τῶν παρ' ἐκείνων προσαγμάτων.

§. 10.

Πρόκεινται δὲ τῶν σενῶν τούτων, ἀπὸ Μασσαλίας ἀρξάμενοις, αἱ Στοιχάδες νῆσοι, τρεῖς μὲν ἀξιόλογοι, δύο δὲ μακραί· γεωργοῦσι δ' αὐτὰς Μασσαλιῶται. Τὸ δὲ παλαιὸν καὶ φρουρὰν εἶχον, ἰδομένην αὐτόθι πρὸς τὰς τῶν ληστηρίων ἐφόδους, εὐποροῦντες καὶ λιμένων. Μετὰ δὲ τὰς Στοιχάδας ἡ Πλανασία

185. καὶ Λήρων, ἔχουσαι κατοικίας· ἐν δὲ τῇ Λήρωνι καὶ ἡρώον ἐστὶ

τὸ τοῦ Λήρωνος· κεῖται δ' αὐτὴ πρὸ τῆς Ἀντιπόλεως. Ἄλλα 185.
 δ' ἐσὶ νησίδια οὐκ ἄξια μνήμης, τὰ μὲν πρὸ τῆς Μασσαλίας
 αὐτῆς, τὰ δὲ πρὸ τῆς ἄλλης τῆς λεχθείσης ἠΐονος. Τῶν δὲ
 λιμένων, ὁ μὲν κατὰ τὸ ναύσταθμον ἀξιόλογος, καὶ ὁ τῶν
 Μασσαλιωτῶν, οἱ δ' ἄλλοι μέτριοι· τούτων δ' ἐσὶ καὶ ὁ Ὄξύβιος
 καλούμενος λιμὴν, ἐπώνυμος τῶν Ὄξυβίων Λιγύων. Περὶ μὲν
 τῆς παραλίας ταῦτα λέγομεν.

§. 11.

Τὴν δ' ὑπερκειμένην αὐτῆς χώραν, μάλιστ' γεωγραφεῖ τὰ τε
 ὄρη τὰ περικείμενα, καὶ οἱ ποταμοὶ διαφερόντως δὲ ὁ Ῥοδανός,
 μέγιστός τε ὢν καὶ πλείστον ἀνάπλουον ἔχων, ἐκ πολλῶν πλη-
 ρούμενος ῥευμάτων· λεκτέον οὖν ἐφεξῆς περὶ τούτων. Ἀπὸ Μασ-
 σαλίας τοίνυν ἀρξάμενοις, καὶ προϊούσιν ἐπὶ τὴν μεταξὺ χώραν
 τῶν τε Ἄλπεων καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, μέχρι μὲν τοῦ Δρουμεντία
 ποταμοῦ, Σάλυες οἰκοῦσιν ἐπὶ πεντακοσίους σταδίους· πορθμεῖα
 δὲ διαβάσιν εἰς Καβαλλίωνα πόλιν, ἣ ἐφεξῆς πᾶσα χώρα
 Καουάρων ἐσὶ μέχρι τῶν τοῦ Ἰσαρος συμβολῶν πρὸς τὸν Ῥο-
 δανόν· ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ Κέμμενον συνάπτει πρὸς τῷ Ῥοδανῷ.
 Μῆκος τὸ μέχρι δεῦρο ἀπὸ τοῦ Δρουμεντία, σταδίων ἐστὶν ἑπτακο-
 σίων. Οἱ μὲν οὖν Σάλυες ἐν αὐτοῖς τὰ τε πεδία καὶ τὰ ὑπερκει-
 μενα ὄρη κατοικοῦσι· τῶν δὲ Καουάρων ὑπέρκεινται Οὐοκόντιοί
 τε, καὶ Τρικόριοι, καὶ Ἰκόνιοι, καὶ Μέδυλλοι. Μεταξὺ δὲ τοῦ
 Δρουμεντία καὶ τοῦ Ἰσαρος, καὶ ἄλλοι ποταμοὶ ῥέουσιν ἀπὸ
 τῶν Ἄλπεων ἐπὶ τὸν Ῥοδανόν, δύο μὲν οἱ περιόρρέοντες πόλιν
 Καουάρων *καὶ Οὐάρων*, κοινῶ ῥεῖθρῳ συμβάλλοντες εἰς τὸν
 Ῥοδανόν· τρίτος δὲ Σούλγας, ὁ κατὰ Οὐίνδαλον πόλιν μισγόμε-
 νος τῷ Ῥοδανῷ, ὅπου Γναῖος Αἰνόβαρβος μεγάλη μάχη
 πολλάς ἐτρέψατο Κελτῶν μυριάδας. Εἰσὶ δὲ ἐν τῷ μεταξὺ
 πόλεις Αὐενιῶν, καὶ Ἀραυσίων, καὶ Ἀερία· τῷ ὄντι φησὶν

185. Ἀρτεμίδωρος ἀερία, διὰ τὸ ἐφ' ὕψους ἰδρῦσθαι μεγάλου. Ἡ μὲν οὖν ἄλλη πᾶσα ἐσὶ πεδιάς καὶ εὐβοτος· ἢ δ' ἐκ τῆς Ἀερίας εἰς τὸν Δρουεντίαν ὑπερθέσεις ἔχει ρενὰς καὶ ὑλώδεις. Καθ' ὃ δὲ συμπέπτουσι ὁ Ἰσαρ ποταμὸς καὶ ὁ Ῥοδανὸς, καὶ τὸ Κέμμενον ὄρος, Κόιντος Φάβιος Μάξιμος Αἰμιλιανὸς, οὐχ ὄλαις τρισὶ μυριάσιν, εἴκοσι μυριάδας Κελτῶν κατέκοψε· καὶ ἔσκησε τρόπαιον αὐτόθι λευκοῦ λίθου, καὶ νεῶς δύο, τὸν μὲν Ἄρεως, τὸν δ' Ἡρακλέους. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἰσαρος εἰς τὴν Οὐτένναν τὴν τῶν Ἀλλοβρόγων μητρόπολιν, κειμένην ἐπὶ τῷ Ῥοδανῷ, σαδίοι εἰσὶ
186. τριακῶσι εἴκοσι. Πλησίον δ' ὑπέρεκειται τῆς Οὐτέννης τὸ Λούγδουνον, ἐφ' οὗ συμμίσγουσι ἀλλήλοις ὃ τε Ἄραρ καὶ ὁ Ῥοδανός· σαδίοι δ' εἰσὶν ἐπ' αὐτὸ, πεζῇ μὲν περὶ διακοσίους διὰ τῆς Ἀλλοβρόγων, ἀνάπλω δὲ, μικρῷ πλείους. Ἀλλόβρογες δὲ μυριάσι πολλαῖς πρότερον μὲν ἐσράτευον, νῦν δὲ γεωργοῦσι τὰ πεδία καὶ τοὺς αὐλώνας τοὺς ἐν ταῖς Ἄλπεσι· καὶ οἱ μὲν ἄλλοι κωμηδὸν ζῶσιν, οἱ δ' ἐπιφανέσατοι τὴν Οὐτένναν ἔχοντες, κώμην πρότερον οὔσαν, μητρόπολιν δ' ὁμοίως τοῦ ἔθνους λεγόμενην, κατεσκευάσασι πόλιν. Ἰδρυται δ' ἐπὶ τῷ Ῥοδανῷ. Φέρεται δ' ἀπὸ τῶν Ἄλπεων οὗτος πολὺς καὶ σφοδρός· ὅς γε καὶ διὰ λίμνης ἐξίῳν τῆς Λεμάνης, φανερόν δαίκνυσι τὸ ρεῖθρον ἐπὶ πολλοὺς σαδίους. Κατελθὼν δὲ εἰς τὰ πεδία τῆς χώρας τῆς Ἀλλοβρόγων καὶ Σεγοσιανῶν, συμβάλλει τῷ Ἄραρι κατὰ Λούγδουνον πόλιν τῶν Σεγοσιανῶν. Ῥεῖ δὲ καὶ ὁ Ἄραρ ἐκ τῶν Ἄλπεων, ὀρίζων Σηκουανούς τε καὶ Αἰδούους καὶ Λίγγονας· παραλαβὼν δ' ὕσερον τὸν Δουβιν, ἐκ τῶν αὐτῶν ὄρων φερόμενον πλωτὸν, ἐπικρατήσας τῷ ὀνόματι, καὶ γενόμενος ἐξ ἀμφοῖν Ἄραρ, συμμίσγει τῷ Ῥοδανῷ. Πάλιν δ' ἐπικρατήσας ὁ Ῥοδανός, εἰς τὴν Οὐτένναν φέρεται. Συμβαίνει δὲ καταρχαῖς μὲν τοὺς τρεῖς ποταμοὺς φέρεσθαι πρὸς ἄρκτον, εἶτα πρὸς δύσιν· εἰς ἓν δ' ἤδη συμπεσόντων ρεῖθρον, πάλιν ἄλλην καμπὴν λαβὼν

νότιον φέρεται τὸ ρεῦμα μέχρι τῶν ἐκβολῶν, δεξιόμενον καὶ 186. τοὺς ἄλλους ποταμούς· κακεῖθεν ἤδη τὴν λοιπὴν ποιεῖται μέχρι τῆς θαλάττης ῥύσιν. Ἡ μὲν οὖν μεταξύ τῶν Ἄλπεων καὶ τοῦ Ῥοδανῶ, τοιαύτη τίς.

§. 12.

Τὴν δ' ἐπὶ θάτερα μέρη τοῦ ποταμοῦ, Οὐῶλκai νέμονται τὴν πλείσθη, οὓς Ἀρηκομικοὺς προσαγορεύουσι. Τούτων δ' ἐπίνειον ἢ Ναρθῶν λέγεται· δικαιότερον δ' ἂν καὶ τῆς ἄλλης Κελτικῆς λέγοιτο· τοσοῦτον ὑπερβέβληται τῷ πλήθει τῶν χρόνων τὸ ἐμπορεῖον. Οἱ μὲν οὖν Οὐῶλκai γειτονεύουσι τῷ ποταμῷ τῷ Ῥοδανῷ, τοὺς Σάλυας ἔχοντες ἀντιπαρήκοντας αὐτοῖς ἐν τῇ περαία, καὶ τοὺς Καουάρους. Ἐπικρατεῖ δὲ τὸ τῶν Καουάρων ὄνομα· καὶ πάντας οὕτως ἤδη προσαγορεύουσι τοὺς ταύτη βαρβάρους, οὐδὲ βαρβάρους ἔτι ὄντας, ἀλλὰ μετακειμένους τὸ πλέον εἰς τὸν τῶν Ῥωμαίων τύπον καὶ τῇ γλώττῃ καὶ τοῖς βίοις, τινὰς δὲ καὶ τῇ πολιτεία. Ἄλλα δὲ ἐξω ἄδοξα ἔθνη καὶ μικρὰ, παρακειμένα τοῖς Ἀρηκομικοῖς μέχρι Πυρήνης. Μητρόπολις δὲ τῶν Ἀρηκομικῶν ἐστὶ Νέμαυσος, κατὰ μὲν τὸν ἀλλότριον ὄχλον καὶ τὸν ἐμπορικὸν, πολὺ Ναρθῶνος λειπομένη, κατὰ δὲ τὸν πολιτικὸν ὑπερβάλλουσα· ὑπηκόους γὰρ ἔχει κώμας τέτταρας καὶ εἴκοσι τῶν ὁμοεθνῶν, εὐανδρία διαφερούσας, συντελούσας εἰς αὐτὴν, ἔχουσα καὶ τὸ καλούμενον Λάτιον· ὥστε τοὺς ἀξιωθέντας ἀγορανομίας καὶ ταμείας ἐν Νεμαύσῳ 187. Ῥωμαίους ὑπάρχειν. Διὰ δὲ τοῦτο οὐδ' ὑπὸ τοῖς προσταγμάσι τῶν ἐκ τῆς Ῥώμης στρατηγῶν ἐστὶ τὸ ἔθνος τοῦτο. Ἰδρυται δ' ἡ πόλις κατὰ τὴν ὁρὴν τὴν ἐκ τῆς Ἰβηρίας εἰς τὴν Ἰταλίαν, θέρους μὲν εὐδατον οὔσαν, χειμῶνος δὲ καὶ ἕαρος, πηλώδη καὶ ποταμόκλυσον. Τινὰ μὲν οὖν τῶν ρευμάτων, πορθμείοις περᾶται, τινὰ δὲ γεφύραις, ταῖς μὲν ξύλων πεποιημέναις, ταῖς δὲ λίθων.

187. Ποιοῦσι δὲ τὰς ἐκ τῶν ὑδάτων δυσκολίας οἱ χεῖμαρροι, καὶ μέχρι τοῦ Σέρου ἐσθ' ὅτε ἐκ τῶν Ἄλπειν καταφερόμενοι, μετὰ τὴν ἀπότηξιν τῶν χιόνων. Τῆς δ' ὁδοῦ τῆς λεχθείσης, ἡ μὲν εὐθὺς ἐπὶ τὰς Ἄλπεις ἐστὶ, καθάπερ εἶπομεν, ἡ σύντομος διὰ Οὐοκοντίων· ἡ δὲ διὰ τῆς παραλίας τῆς Μασσαλιωτικῆς καὶ τῆς Λιγυρικῆς, μακροτέρα μὲν, τὰς δ' ὑπερθέσεις τὰς εἰς τὴν Ἰταλίαν εὐμαρεςέρας ἔχει, ταπεινουμένων ἐνταῦθα ἤδη τῶν ὄρων. Διέχει δ' ἡ Νέμασος τοῦ μὲν Ροδανοῦ περὶ ἑκατὸν σταδίους, καθ' ὃ ἐν τῇ περαίᾳ πολίχνιον ἐστὶ Ταράσκων· τῆς δὲ Ναρβῶνος ἑπτακοσίους καὶ εἴκοσι. Πρὸς δὲ τὸ Κέμμενον ὄρος συνάπτοντες, ἐπιλαμβάνοντες δὲ καὶ τὸ νότιον πλευρὸν αὐτοῦ, μέχρι τῶν ἀκρωτηρίων, οἰκοῦσι τῶν τε Οὐωλικῶν οἱ Τεκτοσάγες καλούμενοι, καὶ ἄλλοι τινές. Περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἐροῦμεν ἕξτερον.

§. 13.

Οἱ δὲ Τεκτοσάγες καλούμενοι τῇ Πυρρίνῃ πλησιάζουσιν· ἐφάπτονται δὲ μικρὰ καὶ τοῦ προσαρκτίου πλευροῦ τῶν Κεμμένων, πολύχρυσόν τε νέμονται γῆν. Εἰκόασι δὲ καὶ δυνασεῦσαι ποτὲ, καὶ εὐανδρῆσαι τοσοῦτον, ὥστε, σάσεως ἐμπεσοῦσης, ἐξελάσαι πολὺ πλῆθος ἐξ ἑαυτῶν ἐκ τῆς οἰκείας· κοινωνῆσαι δὲ τούτοις καὶ ἄλλους ἐξ ἄλλων ἔθνων· τούτων δ' εἶναι καὶ τοὺς κατασχόντας τὴν Φρυγίαν, τὴν ὁμορον τῇ Καππαδοκίᾳ, καὶ τοῖς Παφλαγόσι. Τούτου μὲν οὖν ἔχομεν τεκμήριον, τοὺς ἔτι καὶ νῦν λεγομένους Τεκτοσάγας. Τριῶν γὰρ ὄντων ἔθνων, ἐν ἐξ αὐτῶν, τὸ περὶ Ἄγκυραν πόλιν, Τεκτοσάγων λέγεται· τὰ δὲ λοιπὰ δύο ἐστὶ Τρόκμοι καὶ Τολισοδόγιοι. Τούτους δ' ὅτι μὲν ἐκ τῆς Κελτικῆς ἀπωκίσθησαν, μηνύει τό γε πρὸς τοὺς Τεκτοσάγας σύμφυλον· ἐξ ὧν δὲ χωρίων ὠρμήθησαν, οὐκ ἔχομεν φράζειν· οὐ γὰρ παρειλήφαμεν οἰκοῦντάς τινας νυνὶ

Τρόκμους ἢ Τολισβογίους ἐκτὸς τῶν Ἄλπεων, οὐτ' ἐν αὐταῖς, 187.
 οὐτ' ἐντός. Εἰκὸς δ' ἐκλελοιπέναι διὰ τὰς ἀθρόας ἀπαναστάσεις,
 καθάπερ καὶ ἐπ' ἄλλων συμβαίνει πλείονων. Ἐπεὶ καὶ τῶν ἄλλων
 Βρέννον τὸν ἐπελθόντα ἐπὶ Δελφοὺς, Πραῦσόν τινὲς φασιν
 ἀλλ' οὐδὲ τοὺς Πραύσους ἔχομεν εἰπεῖν, ὅπου γῆς ὤκησαν 188.
 πρότερον. Καὶ τοὺς Τεκτοσάγας δὲ φασὶ μετασχεῖν τῆς ἐπὶ
 Δελφοὺς στρατείας, καὶ τοὺς* τε* θησαυροὺς τοὺς εὐρεθέντας
 παρ' αὐτοῖς ὑπὸ Καιπίωνος τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ῥωμαίων ἐν
 πόλει Τολώσση, τῶν ἐκεῖθεν χρημάτων μέρος εἶναι φασί
 προσθεῖναι δὲ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐκ τῶν ἰδίων οἰκῶν ἀνιερούν-
 τας καὶ ἐξίλασκομένους τὸν θεόν. Προσαψάμενον δ' αὐτῶν τὸν
 Καιπίωνα, διὰ τοῦτο ἐν δυσυχίμασι κατασρέψαι τὸν βίον, ὡς
 ἱερόσυλον ἐβληθέντα ὑπὸ τῆς πατρίδος, διαδόχους δ' ἀπο-
 λιπόντα παῖδας, αἷς συνέδη καταπορνευθεῖσαι, ὡς εἶρηκε Τι-
 μαγένης, αἰσχρῶς ἀπολίσθαι. Πιθανώτερος δ' ἐστὶν ὁ Ποσει-
 δωνίου λόγος. Τὰ μὲν γὰρ εὐρεθέντα ἐν τῇ Τολώσση χρήματα,
 μυρίων που καὶ πεντακισχιλίων ταλάντων γενέσθαι φησί, τὰ
 μὲν ἐν σηκοῖς ἀποκείμενα, τὰ δ' ἐν λίμναις ἱεραῖς, οὐδεμίαν
 κατασκευὴν ἔχοντα, ἀλλ' ἀργὸν χρυσοῦν καὶ ἀργυρον. Τὸ δ' ἐν
 Δελφοῖς ἱερόν κατ' ἐκείνους ἤδη τοὺς χρόνους ὑπάρξει κενὸν
 τῶν τοιούτων, στυλημένον ὑπὸ τῶν Φωκέων κατὰ τὸν ἱερόν
 πόλεμον· εἰ δὲ καὶ τι ελείφθη, διανείμασθαι πολλούς· οὐδὲ
 σωθῆναι δὲ αὐτοὺς εἰκὸς εἰς τὴν οἰκειάν, ἀθλίως ἀπαλλοῖξάντας
 μετὰ τὴν ἐκ Δελφῶν ἀποχώρησιν, καὶ σκεδασθέντας ἄλλους
 ἐπ' ἄλλα μέρη κατὰ διχοσασίαν. Ἄλλ', ὡσπερ ἐκεῖνός τε εἶρηκε
 καὶ ἄλλοι πλείους, ἡ χώρα πολύχρυσος οὔσα, καὶ δεισιδαι-
 μόνων ἀνθρώπων, καὶ οὐ πολυτελῶν τοῖς βίοις, πολλαχοῦ τῆς
 Κελτικῆς ἔσχε θησαυρούς· μάλις δ' αὐτοῖς αἱ λίμναι τὴν
 ἀσυλίαν παρεῖχον, εἰς ἃς καθίεσαν ἀργύρου, ἢ καὶ χρυσοῦ,
 βάρη. Οἱ γοῦν Ῥωμαῖοι, κρατήσαντες τῶν τόπων, ἀπέδοντο τὰς

188. λίμνας δημοσία, καὶ τῶν ὠνησαμένων πολλοὶ μύλους εὖρον σφυρηλάτους ἀργυροῦς. Ἐν δὲ τῇ Τολώσῃ καὶ τὸ ἱερόν ἦν ἅγιον, τιμώμενον σφόδρα ὑπὸ τῶν περιοίκων, καὶ τὰ χρήματα ἐπλεόνασε διὰ τοῦτο, πολλῶν ἀνατιθέντων, καὶ μηδεὸς προσάπιεσθαι θαρροῦντος.

§. 14.

Ἰδρυται δ' ἡ Τολώσσα κατὰ τὸ σενώτατον τοῦ ἰσθμοῦ, τοῦ διεύροντος ἀπὸ τῆς κατὰ Ναρβῶνα θαλάττης τὸν Ὠκεανόν, ὃν φησι Ποσειδώνιος, ἐλάττω τῶν τρισχιλίων σταδίων. Ἄξιον δ' ἀντὶ πάντων ἐπισημῆνασθαι πάλιν, ὅπερ εἶπομεν πρότερον, τὴν ὁμολογίαν τῆς χώρας πρὸς τε τοὺς ποταμοὺς καὶ τὴνθάλατταν, τὴν τ' ἐκτὸς ὁμοίως καὶ τὴν ἐντός. Εὖροι γὰρ ἂν τις, ἐπισήσας, οὐκ ἐλάχισον μέρος τοῦθ' ὑπάρχον τῆς τῶν τόπων ἀρετῆς· λέγω δὲ τὸ τὰς χρείας ἐπιπλέεσθαι τὰς τοῦ βίου μετὰ

189. ῥαζώνης ἅπασι πρὸς ἅπαντας, καὶ τὰς ὠφελείας ἀνεῖσθαι κοινὰς, μάλιστα δὲ νῦν, ἡνίκα ἄγοντες σχολὴν ἀπὸ τῶν ὀπλων ἐργάζονται τὴν χώραν ἐπιμελῶς, καὶ τοὺς βίους κατασκευάζονται πολιτικούς· ὥστε ἐπὶ τῶν τοιούτων κἂν τὸ τῆς προνοίας ἔργον ἐπιμαρτυρεῖσθαι τις ἂν θόξειεν, οὐχ ὅπως ἔτυχεν, ἀλλ' ὡς ἂν μετὰ λογισμοῦ τινος διακειμένων τῶν τόπων. Ὁ μὲν γε Ῥοδανὸς πολὺν τε ἔχει τὸν ἀνάπλου, καὶ μεγάλοις φορτίοις, καὶ ἐπὶ πολλὰ μέρη τῆς χώρας, διὰ τὸ τοὺς ἐμπίπτοντας εἰς αὐτὸν ποταμοὺς ὑπάρχειν πλωτοὺς, καὶ διαδέχεσθαι τὸν φόρτον πλείσων. Ὁ δ' Ἄραρ ἐκδέχεται, καὶ ὁ Δουῖς ὁ εἰς τοῦτον ἐμβάλλων· εἶτα πεζεύεται μέχρι τοῦ Σηκουάνα ποταμοῦ· κἂν τεῦθεν ἤδη καταφέρεται εἰς τὸν Ὠκεανόν, καὶ τοὺς Ληξοβίους, καὶ Καλέτους· ἐκ δὲ τούτων εἰς τὴν Βρετανικὴν ἐλάττων ἢ ἡμερήσιος ὁδὸς ἐστίν. Ἐπεὶ δ' ἐστὶν ὄξυς καὶ δυσανάπλους ὁ Ῥοδανὸς, τινὰ τῶν ἐντεῦθεν φορτίων πεζεύεται μᾶλλον ταῖς

ἀρμαμάξαις, ὅσα εἰς Ἀρουέρνους κομίζεται, καὶ τὸν Λείγηρα 189. ποταμὸν, καίπερ τοῦ Ροδανοῦ καὶ τούτοις πλησιάζοντος ἐκ μέρους· ἀλλ' ἡ ὁδὸς, πεδίας οὐσα καὶ οὐ πολλή, περι ὀκτακοσίους σταδίους, ἐπάγεται μὴ χρῆσθαι τῷ ἀνάπλω, διὰ τὸ πεζεύεσθαι ῥᾶον. Ἐντεῦθεν δ' ὁ Λείγηρ εὐφυῶς ἐκδέχεται ῥεῖ δὲ ἐκ τῶν Κεμμένων εἰς τὸν Ὠκεανόν. Ἐκ δὲ Ναρβῶνος ἀναπλεῖται μὲν ἐπὶ μικρὸν τῷ Ἄτακι, πεζεύεται δὲ πλέον ἐπὶ τὸν Γαρούνα ποταμὸν, καὶ τοῦθ' ὅσον ὀκτακοσίων, ἢ ἑπτακοσίων σταδίων· ῥεῖ δὲ καὶ ὁ Γαρούνας εἰς τὸν Ὠκεανόν. Ταῦτα μὲν ὑπὲρ τῶν νεμομένων τὴν Ναρβωνίτιν ἐπικράτειαν λέγομεν, οὗς οἱ πρότερον Κέλτας ὠνόμαζον. Ἀπὸ τούτων δ' οἶμαι καὶ τοὺς σύμπαντας Γαλάτας, Κελτοὺς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων προσαγορευθῆναι, διὰ τὴν ἐπιφάνειαν, ἢ καὶ προσλαβόντων πρὸς τοῦτο καὶ τῶν Μασσαλιωτῶν, διὰ τὸ πλησιόχωρον.

Κ Ε Φ. Β.

§. 1.

ΕΞΗΣ δὲ περὶ τῶν Ἀκυϊτανῶν λεκτέον, καὶ τῶν προσωρισμένων αὐτοῖς ἔθνῶν τεσσαρεσκαίδεκα Γαλατικῶν, τῶν μεταξὺ τοῦ Γαρούνα κατοικούντων καὶ τοῦ Λείγηρος, ὧν ἓνα ἐπιλαμβάνει καὶ τῆς τοῦ Ροδανοῦ ποταμίας, καὶ τῶν πεδίων τῶν κατὰ τὴν Ναρβωνίτιν. Ἀπλῶς γὰρ εἰπεῖν, οἱ Ἀκυϊτανοὶ διαφέρουσι τοῦ Γαλατικοῦ φύλου, κατὰ τε τὰς τῶν σωμάτων κατασκευὰς, καὶ κατὰ τὴν γλῶτταν· εἰκόμασι δὲ μᾶλλον Ἰθηρσιν. Ὁρίζονται δὲ τῷ Γαρούνα ποταμῷ, ἐντὸς τούτου καὶ τῆς Πυρρήνης οἰκοῦντες. Ἔστι δὲ ἔθνη τῶν Ἀκυϊτανῶν πλείω μὲν τῶν εἴκοσι μικρὰ δὲ καὶ ἄδοξα, τὰ πολλὰ μὲν παρωκεανιτικὰ, τὰ δ' εἰς τὴν μεσογαίαν, καὶ τὰ ἄκρα τῶν Κεμμένων ὄρων, μέχρι Τεκτοσάγων ἀνέχοντα. Ἐπειδὴ δὲ μικρὰ μερίς ἦν ἡ τοσαύτη, 190.